

Plenum

Tisdag 2.6.2026 kl. 14.00—22.04

12. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om genomförande av direktiven om likabehandlings- och jämställdhetsorgan

Regeringens proposition RP 45/2026 rd
Åtgärdsmotion AM 62/2025 rd, 27/2026 rd
Utskottets betänkande AjUB 2/2026 rd

Andra behandlingen, enda behandlingen

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 12 på dagordningen presenteras för andra och enda behandlingen. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslagen kan nu i andra behandlingen antas eller förkastas. Slutligen beslutar riksdagen vid enda behandlingen om åtgärdsmotionerna.

Debatten börjar. — Ledamot Lyly.

Debatt

21.11 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys 45/2026 yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta ja sen laittamisesta Suomessa direktiivin edellyttämälle vähimmäisehtotasolle. Tässä direktiivissä muutosehdotukset ovat kannatettavia ja siinä mielessä vievät oikeaan suuntaan näitä asioita. Ja kun meillä tässä on lähtökohtaisesti myöskin muita tasa-arvoon liittyviä esityksiä käsittelyssä, niin tämä muodostaa kokonaisuuden.

Me olemme tässä käsittelyn aikana esittäneet, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan voitaisiin viedä asioita yksilön tasolla ja sitten myöskin työntekijöiden yhdistys voisi olla siinä asioiden kantajana ja tukemassa kyseisiä henkilöitä. Tämäntyyppisiä lakimuutoksia ehdotimme tuossa ykköskäsittelyssä. Ne eivät tuossa valitettavasti menneet läpi. Tästä syystä me ajattelemme niin, että tämä lakiesitys on kuitenkin semmoinen, että se kannattaa viedä eteenpäin mutta se jää kesken, ja me esitämme vastalauseen 1 mukaista lausumaehdotusta: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioita koskevien kanneaikojen yhdenmukaistamista ja arvioi lainsäädännössä annettuja edellytyksiä asioiden saattamiselle yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsittelyyn sekä käynnistää mahdollisen lainsäädäntöhankkeen tasa-arvolain kokonaisu- tai osittaisuudistuksen yhteydessä.” Tätä on koko oppositio kannattanut. Toivon mukaan tämäntoinen lainsäädäntöesitys lähtee valmisteluun ja saamme sitä sitten seuraavassa vaiheessa käsitellä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila poissa. — Edustaja Hamari.

Punkt i protokollet PR 59/2026 rd

21.13 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys toimeenpanee yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevat EU-direktiivit. Esitys täyttää direktiivien vähimmäisvaatimukset mutta ei ulotu niitä pidemmälle. Direktiivien täytäntöönpano tarjoaisi mahdollisuuden tarkastella lainsäädäntöä laajemminkin ja tehdä kokonaisvaltaisempia parannuksia, mutta tätä mahdollisuutta ei nyt hyödynnetä.

Pelkkä minimitason toimeenpano ei riitä vastaamaan Suomen nykyisiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuushaasteisiin. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvää lainsäädäntöä leimaavat samanaikaiset muutokset ja hajanaisuus. Lisäksi palkka-avoimuusdirektiivin toimeenpanoa koskevaa hallituksen esitystä ei vielä ole annettu, vaikka sillä on keskeinen merkitys työelämän tasa-arvon kannalta.

Työntekijöiden oikeussuojakeinojen osalta on huomioitava, että syrjäntilanteet ovat usein arkaluonteisia ja kuormittavia. Oikeussuojakeinojen tulisi olla aidosti saavutettavia ja asianosaiselle turvallisia käyttää. Syrjäntäasian vieminen lautakuntaan joko asianosaisen tai ammattiliiton toimesta vahvistaisi työntekijöiden tosiasiallista oikeussuojaa.

Ongelmallisena voidaan pitää myös sitä, että eri tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeihin sisältyy toisistaan poikkeavia kanneajoja. Tämä vaikeuttaa oikeuksien hahmottamista ja nostaa käytännössä kynnystä viedä syrjäntilanteita eteenpäin. Kanneajojen yhdenmuokaistaminen selkeyttäisi järjestelmää, parantaisi oikeusturvaa ja madaltaisi syrjinnän kohteeksi joutuneen henkilön mahdollisuutta hakea oikeutta.

Edellä olevan perusteella kannatan edustaja Lylyn tekemää vastalauseen lausumaehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

21.15 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Turvallisuus syntyy luottamuksesta, siis siitä, että ihmiset kokevat tulevansa kohdelluiksi oikeudenmukaisesti ja saavansa toimivaa oikeussuojaa. Juuri tätä luottamuksen perustaa halutaan vahvistaa. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo eivät ole pehmeitä arvoja — ne ovat yhteiskunnan sisäisen turvallisuuden perusedellytyksiä. Sellainen yhteiskunta ei ole vakaa, jossa syrjintä jää vaille vastausta, jossa oikeussuojakeinot ovat hitaita tai epäselviä ja jossa valvovat viranomaiset ovat haavoittuvia ulkopuoliselle vaikutukselle. Se on altis vastakkainasettelulle, epäluottamukselle ja pitkässä juoksussa myös ulkopuoliselle vaikuttamiselle. Turvallinen yhteiskunta ei ole vain sellainen, joka kestää kriisit. Se on sellainen, jossa ihmiset eivät koe järjestelmän olevan heitä itseään vastaan. Tämän mietinnön merkitys on juuri tässä kokemuksessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

21.16 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskeva muutos on tosi tärkeä sen takia, että me näemme, kuinka vaikeaa on viedä asioita tuonne käräjäoikeuksiin ja muihin. Oikeusturvassa on kynnys viedä niitä sinne, koska hyvitykset ovat aika pieniä ja niitten saanti on epävarmaa. Sen vuoksi olisi erittäin tärkeätä, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotoimielimiin voitaisiin viedä helpommin niitä asioita ja sillä tavalla, että yksilö pystyisi ne sinne viemään ja saamaan ne käsittelyyn, jolloin niitä juttuja ehkä pystyttäisiin myöskin saamaan paremmin käsittelyyn. Silloin tulisi näkyväksi,

Punkt i protokollet PR 59/2026 rd

mitä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ongelmia tuolla elämässä on, ja sillä tavalla voitaisiin paremmin myöskin puuttua niihin.

Sen vuoksi tämmöinen lautakunta on hyvä, koska siellä on ammattitaitoinen porukka, joka sitä arvioi ja sitten tekee suosituksia niitten asioitten osalta. Tässä mielessä meillä on vielä matkaa, että me saamme tämmöisiä asioita toteutettua. Kun tässä on kuitenkin tapahtunut aika paljon nyt määräaikaisten työsuhteitten lisäämistä ja irtisanomisten helpottamista ja kaikkea muuta, niin me tarvitsemme myöskin sellaisia asioita, että raskaus- ja perhevapaasyrjintää pystytään torjumaan. Nämä oikeussuojakeinot ovat niissä yksi tärkeä osa. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.